

Hedef Sporlarından Biri

Okçuluk

Okçuluk, ok ve yay kullanarak atış yapmaya dayanan bir spordur. Bu sporda amaç belirli bir uzaklıktaki hedefi okla vurmaktır. Gelin bu sporu yakından tanıyalım.

Ok ve yay kullanımının insanlık tarihi kadar eski olduğu biliniyor. Eski insanlar avlanırken ve savaşırken ok ve yay kullanmışlar. Ayrıca eskiden eğlenmek ve yarışmak amacıyla da ok atılmış. Zamanla ok ve yay silah olarak önemini kaybetmiş ancak bir spor dalı olan okçuluk ortaya çıkmış.

Eskiden beri ok ve yay Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Osmanlı döneminde de ok ve yay kullanımı oldukça yaygındı. İstanbul'un fethinden sonra okçuluk, kuralları olan bir spor olarak yapılmaya başlandı. İstanbul'da ok meydanı adı verilen, okçuların ok atma çalışmaları yaptıkları ve okçuluk yarışmalarının düzenlendiği çok sayıda özel alan vardı.

Okçuluk 1930'lu yıllarda dünya çapında yapılan bir spor dalı haline geldi. Okçuluk yarışmalarını düzenlemek amacıyla 1931'de Uluslararası Okçuluk Federasyonu (FITA) kuruldu. 1933'ten bu yana da her iki yılda bir Dünya Okçuluk Şampiyonası düzenleniyor. 1972'den bu yanaysa okçuluk dalı Yaz Olimpiyat Oyunları'nda yer alıyor.

Türkiye'de modern okçuluk sporu 1937'de Okspor Kurumu'nun kurulmasıyla başladı. Türkiye Okçuluk Federasyonu'ysa 1961'de kuruldu. Böylece okçuluk Türkiye'de yaygınlaşmaya ve uluslararası yarışmalarda başarılı olan okçular yetiştirmeye başladı.

Günümüzde okçuluk modern malzemelerle ve belirli kurallar çerçevesinde yapılan bir olimpiyat sporudur.

Okçuluk, engelli sporcuların yarıştığı Paralimpik Oyunları'nda da yer alır.

Okçulukta kullanılan oklar eskiden ağaçtan ya da kamıştan yapılmış. Günümüzde oklar genellikle ahşap, çelik ve alüminyumdan yapılıyor. Okların boyu 56 ile 76 santimetre arasında değişiyor. Uçları çelik, demir ya da kemikten, yay kırımları yani okçuların çektiği sert iplerse naylondan yapılıyor. Eskiden kullanılan tüy kanatların yerine günümüzde plastik kanatlar kullanılıyor. Okların arka ucunda bulunan bu kanatlar okun havada dengeli ve düzgün uçuşmasını sağlıyor.

Eskiden kullanılan ok ve yay örneği.

Günümüzde kullanılan ok ve yay örneği.

Eskiden okçuluk sporunda kullanılan yaylar ağaçtan yapılmış. Sıcaklık ve nemden etkilenen bu yaylarla 300 metreye kadar ok atılabiliyordu. Günümüzde kullanılan yaylarsa genellikle ahşap, karbon, çelik ve plastikten yapılıyor. Sıcaklıktan ve nemden etkilenmeyen bu yaylarla 800 metreye kadar ok atılabiliyor. Yaylar okçunun boyuna göre farklı boyutlarda üretiliyor.

Dijitalinaj / Alamy

Burada olimpik yay kullanan bir okçu görüyorsunuz.

Okçuluğun hedef okçuluğu, atlı okçuluk, saha okçuluğu, üç boyutlu okçuluk gibi çeşitleri vardır. Yazımızın genelinde ele aldığımız hedef okçuluğu iki çeşit yayla yapılır. Bunlardan biri olimpik yay, diğeriye makaralı yaydır.

Olimpik yay, kirişin gerilmesiyle oluşan enerjiyi oka aktararak oku atmaya yarayan bir araçtır. Bu yayda esneyen kısım, yayın alt ve üstünde bulunan limb adı verilen esnek parçalardır.

Makaralı yayın olimpik yaydan farkı makaralı yaydaki limblerin uç kısmında makaraların bulunmasıdır. Makaralar dönerek kirişin gerilmesini sağlar. Makaralı yaylarda daha hassas atışlar yapılabilir.

AA

Bu fotoğrafta gördüğünüz okçuysa makaralı yay kullanıyor.

14 yaşından küçük sporcular minikler, 14-16 yaş arasındaki sporcular yıldızlar, 14-18 yaş arası sporcular gençler kategorilerinde yarışır. 18 yaşından sonra büyükler kategorisine geçilir.

Okçular oklarını bellerine astıkları bel sadağı ya da okluk adı verilen bir kılıfta taşırlar. Kirişi gererken kullandıkları parmaklarını korumak için parmaklık takar ya da eldiven giyerler. Kirişi serbest bıraktıklarında kollarının zarar görmemesi için de kollarının iç kısmına kolluk takarlar. Göğsü ve omzu korumak içinse göğüslük kullanırlar.

AA

Parmaklık, kolluk ve göğüslük kullanan bir okçu.

Okçulukta hedef, sıkıca sarılmış hasırdan bir hedef minderi ve bu minderin üzerine kaplanan bir hedef yüzünden oluşur. Her hedef yüzü beş ayrı renge bölünür. Bu renkler merkezden dışa doğru sırasıyla sarı, kırmızı, mavi, siyah ve beyazdır. Her renk ince bir çizgiyle iki eşit bölüme ayrılır. Her bir bölümün hesaplamalarda kullanılmak üzere bir puan değeri vardır. Bu puanlar merkezden dışa doğru 10'dan 1'e doğru gider.

Hedef

Açık havada yapılan bir okçuluk yarışması.

Okçuluk genellikle açık havada, kuzey güney yönünde uzanan dikdörtgen şeklindeki düz çimenliklerde yapılır. Okçuluk kapalı alanlarda, örneğin spor salonlarında da yapılabilir.

Bir okçuluk yarışmasında her turda belirli bir uzaklıktan, belirli bir hedefe, belirli sayıda ok atılır. Yarışmadan önce hedefler sıralanır ve okçuların atış yapacağı hedefler belirlenir. Her okçu kendi hedefine atış yapar. Uzun mesafelerden yapılan atışlarda her altı atıştan sonra, kısa mesafelerden yapılan atışlardaysa her üç atıştan sonra hedefe gidilerek puan değerleri okunur. Hakemler okçuların söylediği puan değerlerini kontrol ederek yazarlar. En çok puanı alan sporcu yarışmayı kazanır.

Hedeflerin yanında puanları hesaplayan okçular.